

Bevarandeplan Natura 2000

(Enligt 17 § förordningen om områdesskydd 1998:1252)

Värmlands Säby, Kristinehamn kommun, Värmlands län

Områdeskod och namn:	SE0610248 Värmlands Säby
Mittpunktskoordinat:	1403960 - 6550367
Totalareal:	185 ha
Fastställd av Länsstyrelsen:	2006-03-15
Områdestyp:	Området är utpekade enligt både Habitatdirektivet och fågeldirektivet
Fastigheter:	Kristinehamn kommun: Säby 1:6
Ägandeförhållanden:	Privat

Beskrivning av området

Natura 2000-området Värmland Säby ligger på östra sidan av Säby-halvön och gränsar till Kolstrandsviken. Området har under lång tid hävdats som betesmark. På Kummelholmen, strax norr om området, ligger ett gammalt gravfält från århundradena närmast efter Kristi födelse och omfattande nyodling ägde rum i trakten under medeltiden. Många av ekarna i Värmlands Säby är mer än 400 år gamla och enligt karta från år 1689 var området redan då hagmark med ekar, tallar och enar. Dessa fakta leder till att Värmlands Säby sannolikt har varit relativt öppen hagmark de senaste 400-500 åren.

I norra delen av Natura 2000-området ligger Djurgården. Platsen utgör en relativt flack ås av glacifluvialt ursprung. Vid stranden mot Kolstrandsviken finns stora ytor starräng och på de Geer-moränerna i närheten växer imponerande gammelekar. Mellan ekarna förekommer en del smågranar, björk och tall, vilka vuxit upp under senare år till följd av dålig beteshävd.

Söder om Djurgårdens starräng ligger den förhållandevis höga Sandholmen. På åskullen finns igenvuxen hagmark med flera stora ekar och lindar. De gamla träden har bidragit till god tillgång på död ved. Denna del karaktäriseras idag som lövblandskog med välutvecklat buskskikt och lundflora. Den lundartade floran är tydligt kalkpåverkad vilket indikeras av arter som blåsippan, desmeknopp och hässlebrodd. På Sandholmens sydsluttning finns ett mindre, avvikande område med 200-åriga tallar och torrängsflora.

Söder om Sandholmen övergår marken i flackare strandängar och låga de Geer-moräner. Här finns området mest välhävda betesmarker med vidkroniga solitära ekar och björkar samt stora mängder enbuskar. På grund av otillräcklig hävd på senare år har delar av betesmarken, främst de södra, vuxit igen med ogenomträngligt buskage av enbuskar och björk. De öppnare delarna har en artrik torrängsflora och förekomsten av vaxskivlingar är god. Många av ekarna har en välutvecklad barkstruktur, ihålligheter och mulmförekomst. Strandängen utmed Kolstrandsviken har en blå bärd.

Vid Mörtskär utgörs merparten av området av öppen våtmark med vass eller grenrör samt videbuskar och enstaka yngre björkar. Här finns även en ca 30-årig granplantering med förekomst av gamla ekar och lindar. Enstaka hasselbuskar finns också inklämda mellan granarna. Vidkroniga ekar står inklämda mellan björk, asp och gran. Den idag naturskogsartade blandskogen har ett mycket rikt fågelliv och spännande kärlväxtflora av lundkaraktär. Den här delen av området är därför klassad som nyckelbiotop. Väster om Mörtskär finns ett mindre parti med betad ädellövskog. Lövskogen är av varierande ålder och trädslag och tillgången på död ved är god. Skiktad trädstruktur och frodigt buskskikt gynnar fågellivet och här finns bland annat häckande mindre hackspett.

Sett ut ett värmländskt perspektiv hyser Värmlands Säby mycket stor andel lövträd. Området är genom sin förekomst av äldre träd och hagmarker i olika stadier av igenväxt av mycket stor vikt för flora och fauna. I området förekommer åtminstone 17 rödlistade skalbaggar och 15 rödlistade lavar, vars förekomst är knuten till de gamla grova ädellövträden med varierande grad av solexponering. Av lika stor betydelse är tillgången på död ved och hålträd med mulminnehåll.

Värmlands Säby är av riksintresse för kulturmiljö, utpekad som RAMSAR-område (våtmarker med internationellt naturvärde) samt ingår i den nationella bevarandeplanen för värdefulla odlingslandskap. Utöver dessa intressen är området även intressant ur ett geologiskt perspektiv.

Ingående naturtyper enligt habitatdirektivet

Habitatkod	Habitatnamn	Areal (ha)	
		Rapporterad	Nytt förslag
6230	Artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat	*	9,5
9020	Boreonemorala, äldre naturliga ädellövskogar av fennoskandisk typ med rik epifytflora	4	
9060	Barrskogar på eller intill rullstensåsar	1,3	
9070	Trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ	33	17

*/Ny kunskap om området har tillkommit varför naturtyp 6230 läggs till.

Ingående arter enligt fågeldirektivet

Artkod	Artnamn
A072	Bivråk (<i>Pernis apivorus</i>)
A081	Brun kärrhök (<i>Circus aeruginosus</i>)
A094	Fiskgjuse (<i>Pandion haliaetus</i>)
A320	Mindre flugsnappare (<i>Ficedula parva</i>)

Bevarandesyfte och bevarandemål

Syftet med Natura 2000-området Värmlands Säby är att upprätthålla så kallad gynnsam bevarandestatus för ingående naturtyper och arter. För att uppnå gynnsam bevarandestatus krävs att uppsatta bevarandemål uppnås. I nedanstående tabell framgår bevarandemål för naturtyper och arter i Värmlands Säby Natura 2000-område.

Art/naturtyp	Bevarandemål*
Artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat (6230)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst 9,5 ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <p><i>Typiska arter</i></p>
Boreonemorala, äldre naturliga ädellövskogar av fennoskandisk typ med rik epifytflora (9020)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst x ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Andelen ädellövträd och arter av grova träd bibehålls eller ökar (ange nuvarande antal). Ädellöv utgör minst 50 % av grundytan. - Gran förekommer med högst 5 % i täckningsgrad. - Föryngring av ädla lövträd ska ske med minst z (10?) stammar/ha över en 10-årsperiod. - Relationen död/levande ved ska vara minst 1/5. <p><i>Typiska arter</i></p>
Barrskogar på eller intill rullstensåsar (9060)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst 1,3 ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Trädslagsfördelningen - Täckningsgrad av träd och buskskikt - Förekomst av sandblottor? <p><i>Typiska arter</i></p>
Trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ (9070)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst 17 ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Vegetationshöjd - Vedartad igenväxningsvegetation - Täckning av träd- och buskskikt <p><i>Typiska arter</i></p>
Bivråk (A072)	<p><i>Populationsutveckling</i></p> <p><i>Förekomst av lämpligt habitat</i></p>
Brun kärrhök (A081)	<p><i>Populationsutveckling</i></p> <p><i>Förekomst av lämpligt habitat</i></p>
Fiskgjuse (A094)	<p><i>Populationsutveckling</i></p> <p><i>Förekomst av lämpligt habitat</i></p>
Mindre flugsnappare (A320)	<p><i>Populationsutveckling</i></p> <p><i>Förekomst av lämpligt habitat</i></p>

*/Bevarandemålen fastställs efter basinventeringen.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

För att Natura 2000-områdets ingående naturtyper och arter ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas.

6230 Artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat

- Bete (alternativt slåtter) och röjning av igenväxningsvegetation. Skötseln ska utföras så att områdets natur- och kulturvärden bevaras. Tidigare hävdformer bör i första hand vara vägledande för den fortsatta skötseln.
- Ingen gödning (undantaget djur som betar i området), stödutfodring, kalkning, dikning eller insådd av främmande arter.
- Ingen påtaglig minskning av naturtypiska arter och deras populationer.

9020 Boreonemoral, äldre naturliga ädellövskogar av fennoskandisk typ med rik epifytflora

- Kontinuitet av lövträd av varierande ålder och trädslag
- Skogens struktur utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar som stormfällningar och insektsangrepp. Skötsel kan krävas i vissa fall. Skötseln är beroende av områdets beståndshistorik och naturvärden som knyts till bestånden. Skötsel kan t.ex. vara skogsbete, friställning av träd, granavverkning och hamling.
- Förekomst av olika substrat för epifytiska lavar, mossor och svampar. Exempel på substrat är död ved i form av grenar, torrakor, hålor och lågor samt förekomst av gamla och grova träd av varierande trädslag.
- Förekomst av hassel. Hassel är värdväxt för flera mykorrhizasvampar samt gynnar olika förnasvampar.
- Ingen påtaglig minskning av naturtypens typiska arter.

9060 Barrskogar på eller intill rullstensåsar

- Kontinuitet av barrskog av varierande ålder.
- Skogens struktur utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar som stormfällningar och insektsangrepp.
- Förekomst av olika substrat för epifytiska lavar, mossor och svampar. Exempel på substrat är död ved i form av grenar, torrakor, hålor och lågor samt förekomst av gamla och grova träd av varierande trädslag.
- Ingen påtaglig minskning av naturtypens typiska arter.
- Skötsel i form av plockhuggning och borttagande av gran kan vara en förutsättning för att öka ljusinsläppet och därmed gynna flora och fauna knutna till solbelysta stammar samt torrängsflora. Beståndshistorik och naturvärdesbedömning bör ligga till grund för områdets skötsel.

9070 Trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ

- Skötsel av naturtypen bör baseras på bedömning av markanvändningshistorik, beståndshistorik och hävdhistorik. Hävd i form av bete är en förutsättning för många marklevande svampar och kärlväxter. Igenväxningsvegetation bör röjas bort.

- Vidkroniga hagmarksträd som vuxit upp i öppet solexponerat läge måste även i fortsättningen ha ljus och värme för att inte konkurreras ut. Många arter som lever på dessa träd minskar kraftigt vid beskuggning. Detta gäller främst lavar och insekter.
- Solinsläpp till markskiktet så att inte grässvålen luckras upp och skuggtåliga arter ökar.
- Kontinuitet av träd av olika åldrar och trädslag och en krontäckning på minst 25 % och max 75 %.
- Förekomst av olika substrat för epifytiska lavar, mossor och svampar. Exempel på substrat är död ved i form av grenar, torrakor, hålror och lågor samt förekomst av gamla och grova träd av varierande trädslag.
- Området får inte gödulas och betesdjuren bör inte heller stödutfodras. Gödsling och stödutfodring ger ökad näringstillgång med förändrad artsammansättning som följd.

A072 Bivråk

Bivråkens optimala miljö är ett småbrutet blandskogslandskap i närheten av sjö eller annat vattendrag. Förekomsten av äldre och luckiga skogsbestånd, gärna omväxlande med naturbetesmarker och rikligt med bryn, gynnas förekomst av getingar vars larver utgör föda för bivråkens ungar. Förekomst av äldre skog med rikligt inslag av lövträd och med närhet till fuktskog, kärr och andra våtmarker är fördelaktigt under försommaren då de gamla fåglarna till stor del livnär sig på småfågelungar, men även grodor och insektslarver. I äldre tider utgjorde kombinationen fuktskog, skogsbete och hagmarker mycket viktiga miljöer. Bivråken häckar i dag med de högsta tätheterna i högproduktiva skogsområden. Andelen barrskogs-häckningar ökar norrut i landet. I norr förekommer bivråken ofta i anslutning till skogsimpediment på gammal jordbruksmark eller i rik ängsgranskog.

A081 Brun kärrhök

Brun kärrhök är knuten till vassrika eutrofa slättsjöar, men förekommer även i andra typer av sjöar. En förutsättning för häckning är tillgång på tät gammalvass eller liknande vegetation att bygga bo i. Brun kärrhök kräver tillgång på lämpliga bytesdjur vid häckningslokalen och dess omgivning. Födan utgörs av sork, grodor, fågelungar mm., ibland även ägg, fisk och kadaver.

A094 Fiskgjuse

Fiskgjusen är helt beroende av vatten eftersom födan nästan uteslutet består av fisk. Fiskgjusen fiskar i de flesta vattendrag såväl eutrofa som oligotrofa sjöar som i större vattendrag och i grundare kustområden. Jaktframgången minskar dock i allt för grumliga vatten. I områden med enbart oligotrofa sjöar kan sämre tillgång på fisk orsaka lägre reproduktion, troligen då fåglarna behöver jaga över större områden. Förutom vatten är fiskgjusen beroende av lämpliga träd för bobygge. De vanligaste boträden är tallar där stora risbon byggs i toppen av plattkronade, kraftiga träd. Enstaka bon förekommer även i kraftledningsstolpar, större torn eller på stora stenar i sjöar eller vattendrag. Fiskgjusen är oftast mycket störningskänslig vid boplatsen.

A320 Mindre flugsnappare

Den mindre flugsnapparen häckar såväl i högstammig ädellövskog som i blandskog med mycket varierande barrandel. Ofta förekommer den i slutna och tämligen fuktiga bestånd längs stränder, i lövrika sumpskogar eller i anslutning till hävdad mark. Häckningsplatser

förekommer ofta i ogallrade, naturskogsliknande miljöer. Boplatserna utgörs av grenbrott i döda träd, större trädhåligheter eller gamla hackspettshål.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Detta stycke listar potentiella hot mot ingående naturtyper och arter vid Värmlands Säby.

- Brist på betesdjur, vilket leder till igenväxning och negativ förändring av vegetationen.
- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar.
- Läckage av bekämpningsmedel och gödning från omkringliggande jordbruksmark, vilket ger förändrade markförhållanden och därmed risk för ändrad artsammansättning.
- Luftföroreningar, ökat kvävenedfall och sur nederbörd, vilket kan utarma känsliga kryptogamer.

A072 Bivråk

- Brist på insekter dels på grund av att insektsrika biotoper saknas på många håll i dagens skogs- och jordbruk och dels på grund av användning av bekämpningsmedel.
- Allmän torrläggning av landskapet (markavvattning, dikesrensning, skyddsdikning etc.)
- Minskat inslag av lövträd i produktionsskogarna dels på grund av plantering av barrträd men också på grund av kraftigt bete av klövvilt. Minskad andel lövträd minskar antalet lämpliga habitat för många insekter, vilka bivråken är beroende av.

A094 Fiskgjuse

- Båttrafik, sportfiske, bad, kanoting m.m. i närheten av artens boplatser.
- Miljögifter. Trots förbudning av många miljögifter kvarstår en del i naturen samt att effekten av nya typer av miljögifter idag är okänd.
- Försurning av sjöar kan medföra försämrade födotillgång samt en ökad exponering av giftiga metaller.
- Avverkning av lämpliga boträd samt framtida boträd.
- Bäver som gnager barken av gamla tallar på flera öar i anslutande skärgård.

Bevarandeåtgärder med tidplan

Följande bestämmelser bidrar på olika sätt till att naturtyperna och arterna i Natura 2000-området uppnår och bibehåller gynnsam bevarandestatus.

Gällande regelverk 2006

- Tillståndsplikt gäller enligt 7 kap 28 a § Miljöbalken för åtgärder eller verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom ett Natura 2000-område. *Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman/är nödvändiga för skötsel och förvaltning av området.*
- Miljöstödsersättning för bete kan fås för bete av arealer som uppfyller krav på ersättning från LBU-programmet (EU:s miljöstöd för biologisk mångfald i betesmarker och slåtterängar.)

- Bivråk, brun kärrhök, fiskgjuse och mindre flugsnappare är fredade (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också arternas ägg och bon.
- Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parrings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatsar.
- Bivråk, brun kärrhök och fiskgjuse tillhör statens vilt (33 § jaktförordningen (1987:905)). Exemplar som omhändertas eller påträffas döda eller dödas tillfaller staten.
- Riksintresse för naturvård enligt 3 kap 6 § MB, hela Natura 2000-området.
- Den del av natura 2000-området längs med Kolstrandsviken utgörs av våtmarker som ingår i klass 2 i våtmarksinventeringen.
- Värmlands Säby är sedan 2003 skyddat som naturreservat. Syftet med reservatet är bland annat att bevara och vårda områdets mosaik av betade ekhagar och naturskogsartade partier med stort inslag av lövträd. Det stora antalet gamla, grova och solbelysta ädellövträd samt död lövved i olika former ska bibehållas. Områdets värde för rastande och häckande fåglar ska även bibehållas.

Bevarandestatus idag

6230 Artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat

Nationellt

De äldre typerna av fodermarker, ängar och betesmarker, som tidigare varit dominerande både arealmässigt och ekonomiskt har fått minskad ekonomisk betydelse. Inom det nuvarande miljö- och landsbygdsprogrammet hävdas ca 6 000 ha ängsmark och 400 000 ha betesmark, vilket är en mycket liten del jämfört med tidigare arealer. Då ängs- och betesmarker utgör viktiga livsmiljöer för många arter däribland en rad sällsynta och hotade måste dessa miljöer öka i landet för att arterna ska fortleva. Det nationella målet är att arealen hävdad betesmark av de mest hotade typerna utökas med minst 13 000 ha och arealen hävdad ängsmark utökas med minst 5000 till år 2010. Naturtyp 6230 hör till en prioriterad naturtyp som ska bevaras.

Värmlands Säby

Området utgör ett representativt exempel på naturtypen. Trädskiktet är glest och utgörs av gamla vidkroniga solitärer av ek och björk. Området hyser även inslag av al, asp, hassel, gran ränn och säl. Enbuskar förekommer fläckvis och utgör i vissa delar täta snår. De öppna delarna hyser en artrik torrängsflora med naturtypiska arter som kattfot, stagg, ängsviol, gökärt och knägräs. På sensommar-hösten är förekomsten av vaxskivlingar god. Hävden i området bedöms vara god. Bevarandestatus torde vara gynnsam.

9020 Boreonemorala, äldre naturliga ädellövskogar av fennoskandisk typ med rik epifytflora

Nationellt

Naturtypen *boreonemorala*, äldre naturliga ädellövskogar av fennoskandisk typ med rik epifytflora är främst ett resultat från tidigare hävd men även en relik från tidigare

värmeperiod. Lövängar och hagmarker har under lång tid växt igen och utvecklats till artrika naturskogar med höga naturvärden. Lövskogar och lövängar har minskat kraftigt under lång tid och idag återstår endast en bråkdel av tidigare arealer. Ädellövskogarnas främsta utbredningsområde är södra och sydöstra delen av Boreala regionen samt Mälardalen. Kalmar län har den största andel av den här naturtypen. Kvarvarande lövträdsbestånden är sällan stora, men har oftast höga naturvärden. Totalt finns det ca 15-20 000 ha i Sverige. De största hoten är skogsbruk och invandring av gran. Naturtypen prioriteras i det nationella områdesskyddsarbetet.

Värmlands Säby

Inventeringar har visat att området hyser många rödlistade arter och signalarter, framförallt epifytiska lavar och trädlevande insekter. De flesta arterna är beroende av gamla, grova ädellövträd med välutvecklad barkstruktur. Variationen av exponering för sol och vind, förekomst av håligheter samt mulmförekomst är av stor betydelse. Här påträffas arter som blekticka, sotlav, rosa skärelav, rödpalpad rödrock och ekmulmbagge. Ett exempel på en för naturtypen typisk art är ekticka. Förekomsten av typiska arter för naturtypen är i dagsläget inte inventerad, komplettering sker efter basinventeringen. Förekomst av död ved är bitvis god. Bevarandestatus är oklar.

9060 Barrskogar på eller intill rullstensåsar

Nationellt

Rullstensåsar är ojämnt fördelade i landet beroende på inlandsisens framfart, i Mälardalen är de relativt rikligt förekommande. Hur mycket som finns av naturtypen, *barrskogar på eller intill rullstensåsar*, är svårt att uppskatta. Områden med gammal skog som inte är påverkad av skogsbruk eller täktverksamhet är dock få. Den nationella statusen bedöms ändå som god, med avseende på naturtypens definition och dess geologiska värden.

Värmlands Säby

Sandholmens sydsluttning utgör ett representativt område av naturtypen *barrskogar på eller intill rullstensåsar*. Trädskiktet utgörs främst av tallar där de flesta är ca 200-år gamla. Floran är av torrängstyp med arter som ängshavre, gulmåra, bockrot och berggrör. Någon ingående inventering av området saknas, varför information om områdets typiska arter saknas. Naturtypens bevarandestatus är oklar men torde vara gynnsam. Några direkta hotfaktorer förekommer inte i dagsläget.

9070 Trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ

Nationellt

Naturtypen 9070 innefattar både trädklädda hagmarker och betade skogar. Värmlands Säby klassas till de trädklädda hagmarkerna. Hagmarker med främst ek är en karaktärsbiotop för södra och sydöstra delen av den boreala regionen. Östergötland har ett stort ansvar tillsammans med bl.a. Kalmar-, Blekinge-, Kronobergs-, Södermanlands- och Stockholms län då det gäller naturtypens bevarande.

Historiskt sett har andelen trädklädda betesmarker minskat till en bråkdel de senaste 100-200 åren. De gamla inägomarkerna har odlats upp och utmarkerna växt igen eller planterats med

skog. Skogsbete är därmed en försvinnande naturtyp över hela landet. Nedläggning av jordbruk och därmed upphört bete är det största hotet. Miljöstöd till jordbruket har dock förbättrat möjligheterna till lönsamhet för bete på naturbetesmark. Hur stor areal naturtypen täcker är svårt att uppskatta, framför allt då det gäller betad skog med höga naturvärden. Beräkningar enligt ängs- och betesmarksinventeringen i Sverige pekar på att det finns ca 50 000 ha av denna naturtyp. Däribland utgör ekhagar 4800 ha, björkhagar 7400 ha, blandlövhagar 13000 ha och betad skog 11500 ha. Betade skogar och hagar, kanske främst ekhagar, utgör en av de mest artrika miljöerna i Svensk natur.

Värmlands Säby

Området hyser gamla vidkroniga solitärer av främst ek men även lind och björk. Många av ekarna har en välutvecklad barkstruktur och gott om håligheter med mulm, viktiga kvaliteter för områdets lavar och skalbaggar. Här finns bland annat arter som guldropplav, brun blekspik, liten blekspik, oxtungsvamp, brun guldbagge och mörk ögonbagge. Guldropplav är ett exempel på en av naturtypens typiska arter. I buskskiktet förekommer hassel, en, björk, asp, ek och lind. De öppnare delarna har en artrik torrängsflora samt riklig förekomst av vaxskivlingar. Exempel på typiska arter av kärlväxter är kattfot, stagg, ärenpris och gökärt. Västra delen av området består idag (2005) av en sedan länge igenvuxen betesmark vilken nu är under restaurering. Området bedöms ha god möjlighet att på sikt nå gynnsam bevarandestatus.

A072 Bivråk

Nationellt

Bivråken häckar i samtliga län undantaget Gotland. Under de senaste 30 åren har dock beståndet minskat kontinuerligt. Populationsstorleken är mycket svårbedömd, men uppskattas till högst 5000 par i landet. Bivråken är rödlistad i Sverige och uppfyller kraven för att placeras i klassen Starkt hotad. Försvinnanderisken har dock nedgraderats då förekomsten av arten är relativt god i övriga Europa, vilket ger möjlighet till återinvandring. BirdLife International betecknar bivråken som *Secure* i Europa och har därmed en tillfredsställande bevarandestatus i området.

Värmlands Säby

Miljön inom naturreservatet och landskapet runt Värmlands Säby (Nötön-Åråsvikens naturreservat mm) bör betecknas som passande för bivråken. Artens ses regelbundet sommartid. Antalet revir och populationstrend är okänt.

A081 Brun kärrhök

Nationellt

Beståndet av brun kärrhök har ökat sedan slutet av 1960-talet fram till slutet av 1990-talet. Arten finns nu väl spridd i Götaland, Svealand och längs hela Norrlandskusten. Häckningar förekommer i alla län utom Z-län, häckningarna är dock mycket få i Norrland. Det Svenska beståndet uppskattas till minst 1500 par.

Värmlands Säby

Flera revir finns inom Kilsvikens Ramsar-område. Arten jagar dagligen (april-september) inom området.

A094 Fiskgjuse

Nationellt

Fiskgjusebeståndet beräknas uppgå till mellan 3000-4000 par i landet, vilket utgör ca 35 % Europas totala bestånd. Populationen anses vara förhållandevis stabil i Sverige, men inom vissa delområden förekommer tydliga minskningar. Fågeln häckar i samtliga län undantaget Gotland. BirdLife International betecknar fiskgjusen som sällsynt i Europa.

Värmlands Säby

Flera exemplar (från runtomliggande revir) fiskar dagligen (april-september) inom vattenområdet, och ett par häckar vanligen inom området. Fiskgjusen studeras sedan 1976 inom Ramsarområdet Kilsviken. Den genomsnittliga häckningsframgången för fiskgjusarna inom Ramsarområdet Kilsviken avviker inte anmärkningsvärt från vad som anges för det svenska beståndet i stort. Oroväckande är dock att häckningsframgången årligen sedan 1998 legat under genomsnittet för hela perioden.

A320 Mindre flugsnappare

Nationellt

Mindre flugsnappare häckar sällsynt till sparsamt men regelbundet i södra och östra Sverige. Det svenska beståndet uppskattas till ca 500 par. Huvuddelen av det Europeiska beståndet finns i östra Europa. Då det svenska flugsnapparbeståndet ligger i periferin av artens utbredningsområde förekommer stora mellanårsvariationer. Mindre flugsnappare är rödlistad i Sverige och förd till kategorin sårbar. BirdLife International listar arten som *Secure* i Europa.

Värmlands Säby

Värmland ligger i utkanten av artens utbredningsområde. Revirhävdande hanar påträffas årligen i lämpliga miljöer. Arten är tillfällig (ej årlig) besökare inom Värmlands Säby.

Uppföljning

För att kunna bedöma naturtypers och arters bevarandestatus krävs uppföljning av uppsatta bevarandemål. Vid uppföljning utvärderas även befintliga bevarandeåtgärder för att se om de fyller sitt syfte. Om en befintlig bevarandeåtgärd inte har avsedd effekt kommer åtgärden att justeras. Nedan beskrivs när och hur de olika bevarandemålen ska följas upp.

Inväntar nationellt uppföljningsprojekt.

Bilagor

1. Karta över Natura 2000-områdets avgränsning
2. Karta över ingående naturtypers utbredning (klart efter basinventeringen)

Referenser

ArtDatabanken. *Artfaktablad för rödlistade arter*. (www.artdatabanken.se) 2004-12-07

Löfroth, M m.fl. 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*.

Naturvårdsverkets förlag, Stockholm.

Naturvårdsverket. *Natura 2000 – Art och naturtypsvisa vägledningar*.

(www.naturvardsverket.se) 2004-12-06

Naturvårdsverket. 2004. *Parametrar och metoder för uppföljning i Natura 2000*.

Version 4: 2004-05-07.

Värmlands Länsstyrelse, Miljöenheten. 2003. *Skötselplan för naturreservatet Värmlands Säby*. Beslut 2004-04-14.

Värmlands Länsstyrelse, Lantbruksenheten. 2001. *Åtgärdsplan för bevarande av betesmarker och slåtterängar – Kilsby & Värmlands Säby*.

Värmlands länsstyrelse, Lantbruksenheten. 2004. *Ängs- och betesmarksinventeringen*. (opublicerad)